

A Fővárosi Ítéltábla dr. felperesi jogi képviselő neve(felperesi jogi képviselő címe) által képviselt idős I.rendű felperes neve (I. rendű felperes címe) I. rendű, ifj. I.rendű felperes neve (II. rendű felperes címe) II. rendű és III.rendű felperes neve (III. rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek alperesi jogi képviselő neve (alperesi jogi képviselő címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék-én kelt számú végzésével kijavított-én kelt számú ítélete ellen a felperesek sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja;

megállapítja, hogy az alperes mint hitelező, az I. rendű, a II. rendű és a III. felperes mint egyetemleges adósok között-án számon kötött „Kölcsönszerződés Felhasználási célhoz nem és Pénzügyi intézmény által nyújtott kölcsön kiváltásának céljához kötött forint bankszámlára folyósított CHF kölcsönről rendelkezésre tartással és türelmi idővel" elnevezésű kölcsönszerződés érvénytelen, és

az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A másodfokú perköltséget (.....) forint le nem rótt fellebbezési illetékben, továbbá a felpereseknél együttesen (.....) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban, az alperesnél (.....) forint kamarai jogtanácsosi munkadíjban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek mint adósok-án szabad felhasználású CHF alapú deviza kölcsönszerződést kötöttek a perben nem álló pénzintézet neve-vel mint hitelezővel. E szerződés pontjában úgy nyilatkoztak, hogy a banknak azt a felvilágosítását, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértették, és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget. A felperesek e szerződéshez kapcsolódóan kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírtak.

[2] A felperesek mint egyetemleges adóstársak és az alperes mint hitelező (korábbi nevén: M. V. Zrt.)-án számon „Kölcsönszerződés Felhasználási célhoz nem és Pénzügyi intézmény által nyújtott kölcsön kiváltásának céljához kötött forint bankszámlára folyósított CHF kölcsönről rendelkezésre tartással és türelmi idővel" (a továbbiakban: szerződés) elnevezéssel szerződést írtak alá. A szerződés célja az pénzintézet neve-vel (a szerződés szóhasználatában a továbbiakban:

Pénzügyi Intézmény) kötött szerződés alapján fennálló tartozásuk kiváltása volt. A felperesek által aláírt kölcsönigénylő nyomtatvány j) pontja szerint a felperesek kijelentették, hogy tájékoztatást kaptak a központi hitelinformációs rendszerről (KHR kockázatfeltáró nyilatkozat) és az igényelt devizakölcsön árfolyamváltozásból eredő külön kockázatairól (Devizakölcsön Kockázatfeltáró nyilatkozat). Hozzájárultak ahhoz, hogy a hiteldöntést a bank az általa alkalmazott kockázati szorzó alapján végezze, amelynek megfelelő kölcsönkeret kerül feltüntetésre a szerződésben. A felperesek a kölcsönszerződéssel összefüggésben egy Konverziós Nyilatkozatot is aláírtak. A szerződés Különös Részből és Általános Részből állt.

- [3] A szerződés Különös Rész fejezet (A kölcsön összege és célja) pontja szerint az alperes mint bank CHF összegű kölcsönkeretet tart az adósok rendelkezésére, amelyből az adósok számára kölcsönt nyújt. A kölcsönkeret összege az adósok kölcsönigénye alapján -es árfolyam-kockázati szorzóval került megállapításra, az esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozásokra tekintettel, a szerződésben meghatározott képlet szerint: forint kölcsönigény osztva - a szerződés megkötését megelőző napnál nem régebbi - év hónap napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyammal és az eredmény szorozva az árfolyam-kockázati szorzóval. Az pont értelmében az adósok tudomásul veszik, hogy a bank az pont, továbbá a Pénzügyi Intézmény igazolása alapján a folyósítás időpontjában fennálló forint tőketartozás figyelembevételével legfeljebb mindösszesen forintnak megfelelő összegű kölcsönt nyújt, amely az adott folyósítás napján a bank által jegyzett CHF deviza vételi árfolyamon kerül meghatározásra. A szerződés pontja rendelkezett a rendelkezésre tartás és a kölcsön folyósításának feltételeiről. A pontban a folyósítási feltételek között szerepelt, hogy az adós érvényes bankszámlaszerződéssel rendelkezzen a kölcsön és a folyósítás devizanemében. A pont szerint a bank a szerződés aláírását követő banki munkanaptól tartja rendelkezésre a kölcsönt. A rendelkezésre tartás megszűnésének időpontja (de ezen belül legkésőbb az utolsó részlet folyósításának napja) a szerződéskötéstől számított nap. A pont szerint a bank a rendelkezésre tartási időn belül, de a folyósítási feltételek teljesítését követően a kölcsön összegét az adós pont szerinti forint bankszámlájára utalja, amely számláról a szerződésben meghatározott Pénzügyi Intézmény igazolásában szereplő összeg még a jóváírás értéknapján átutalásra kerül az adós által a folyósítási feltételeknél meghatározott módon előzetesen benyújtott, visszavonhatatlan átutalási megbízás alapján a Pénzügyi Intézmény igazolásában meghatározott bankszámlára, egy összegben. A pont a kölcsön kamatlábáról, a teljes hiteldíj mutatóról, a kezelési díjról, a szerződésmódosítási díjról és ezek megfizetésének módjáról rendelkezett. A alpont szerint a kölcsön teljes hiteldíj mutatója (a továbbiakban: THM) évi%, amely a forint fizetések alapján lett meghatározva a bank-i CHF eladási árfolyamán, a szerződésben rögzített képlet és annak magyarázata alapján. Ezen alpont szerint az adós tudomásul veszi, hogy a THM értéke nem tükrözi az árfolyam-kockázatot és a kamatkockázatot. A szerződés 4. pontja (Futamidő, a türelmi idő, a kölcsön törlesztése és a kötelezettségek megfizetése) alapján a kölcsön törlesztésének futamideje a szerződéskötéskor hónap (..... alpont), a kölcsön lejáratát (.... pont), a kalkulált havi törlesztőrészlet az pontban foglalt kölcsönösszegre ... CHF (.... alpont), a havi átutalás forintban kifejezett összege, amely biztosítja a ... és fejezet szerint fizetési kötelezettség teljesítést az árfolyamkockázat figyelembevételével, tájékoztató jelleggel CHF.
- A szerződés lejáratakor vagy felmondásakor a kölcsön és járuléкаи törlesztőrészletekkel lejáratig, illetve felmondásig meg nem fizetett összegének visszafizetése egy összegben esedékes (.... pont). A pont szerint a szerződés Különös Része az Általános Rész elválaszthatatlan részét képezi.

- [4] A szerződés Általános Rész fejezet (Rendelkezésre tartás és a kölcsön folyósítása) pontja szerint a kölcsön összegét a bank a szerződésben rögzített valamennyi folyósítási feltétel teljesítését követően az adósnak a szerződés különös rész pontjában meghatározott forint bankszámlájára

folyósítja úgy, hogy az ehhez szükséges devizaösszeg folyósítását majd a bank hirdetménye szerinti konverzióját követően kerül a forint bankszámlán jóváírásra. A pont értelmében a folyósítási feltételek teljesülését követően a kölcsön folyósítására ... banki munkanapon belül kerül sor. A pont szerint a bank a rendelkezésre tartás megszűnését követően megtagadhatja a folyósítást a szerződés alapján. A alapján az adós által forintban igényelt kölcsön teljes folyósítását követően a kölcsönkeretből fennmaradó részt a bank nem folyósítja. A pont szerint a devizakölcsön forintban történő folyósításából és az árfolyamváltozásból eredő esetleges költséget, veszteséget az adós viseli. A szerződés Általános Rész pontja szerint a kamatláb mértéke kamatperiódusonként változó volt, amelyet a bank az alábbiak szerint állapított meg: a kamatlábat a R. hírügynökség által minden hónap napját megelőző második banki munkanapon L. CHF információs oldalon jegyzett, adott hónapra rögzített bankközi irányadó L. CHF kamatláb alapján módosítja. Az így megállapított kamatlábat rögzíti, melyről a felperest levélben, vagy a hirdetménye útján értesíti. Az Általános Rész pontja szerint az adós a havi fizetési kötelezettségek banki terhelésének biztosítására a deviza bankszámlán köteles biztosítani a törlesztőrészletnek megfelelő összeget. Az adós, ha a törlesztőrészletre szükséges fedezetet a banknál vezetett, a Különös Rész pont szerinti forint bankszámláján levő összegből konverzió révén biztosítja, köteles gondoskodni arról, hogy a konverzióhoz szükséges fedezet az esedékesség előtt legalább három munkanappal, továbbá az egyéb költségek, ideértve többek között számlavezetési díj, biztosítási díj forint fedezete esedékességgkor a Különös Rész pontja szerinti forintbankszámlán rendelkezésre álljon. A pont szerint az adós a törlesztést, a kamatot, az éves hitelkezelési díjat, vagyis a törlesztőrészletet is magában is foglaló előírt havi átutalás, befizetés összegét minden naptári hónap napján köteles megfizetni. A pont szerint az adós tudomásul veszi, hogy a bank a törlesztőrészletet - az adós írásbeli értesítése mellett - megváltoztathatja a türelmi időszak módosulása, a kamatláb változása vagy az előtörlesztés miatt, vagy ha a folyósításig eltelt időszak alatt az árfolyamváltozás miatt a folyósított deviza-kölcsönösszeg más, mint a törlesztőrészlet számítás alapjául szolgáló összeg. Az adós tudomásul veszi továbbá, hogy a bank a törlesztőrészletet megváltoztathatja, a kamatláb változása vagy az előtörlesztés miatt. A pont szerint az adós a jelen szerződés aláírásával egyidejűleg meghatalmazza a bankot, hogy az esedékesség napján az adós külön fizetésre vonatkozó megbízása nélkül a devizabankszámláját az aktuális törlesztőrészlettel, kamattal, díjjal megterhelje. A szerződés Általános Rész fejezete rendelkezett a kamat és díjak változtatásának módjáról, a késedelmi kamatláb mértékéről. A szerződés Általános Rész fejezete (Vegyes rendelkezések) pontja szerint az adós kijelenti, hogy megkapta a szükséges tájékoztatást a fizetési kötelezettségeiről, a rendszeres és az alkalmanként fizetendő díjakról, költségekről, kijelenti továbbá, hogy ezek megfizetése során a megfelelő gondossággal jár el, a számlavezetőjének, munkáltatójának a szükséges átutalandó összegre a megbízást megadta, egyéb esetben maga gondoskodik a megfizetéséről. A szerződés Általános Részének fejezete (Általános rendelkezések) pontja szerint a felek megállapodtak abban, hogy az adósnak a fennálló esedékes tartozása, illetve annak összecszerúsége tekintetében a bank nyilvántartása, kimutatása az irányadó. A bank saját kimutatása alapján jogosult az adós esedékes tartozását közjegyzői ténytanúsítványba foglaltatni. E ténytanúsítvány az adós terhére fennálló kölcsön- és járuléktartozás közokirati tanúsítása, amelynek alapján a bank a tartozás behajtását kezdeményezheti. A pont szerint a bank fenntartja magának a jogot, hogy az általános szerződés feltételeit, a kockázatvállalási üzletszabályzatát, kondíciós listáját, hirdetményeit egyoldalúan megváltoztassa, valamint, hogy azokat a pénz- és tőkepiaci feltételek, a jogszabályok és hatósági előírások, valamint a banki üzletpolitika megváltoztatásakor ahhoz igazodva egyoldalúan módosítsa. A kiegészítés és a módosítás a hatályba lépésének napjától kezdve vonatkozik a szerződésre. Az adós kijelenti, hogy a bank Általános Szerződési Feltételeit és a Kockázatvállalási Szabályzatát megismerte, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el, és jelen szerződés aláírásával a szerződés (és mellékletei) általa történt átvételét elismeri. Az adós tudomásul veszi továbbá, hogy

a szabályzatok elérhetőek a bank fiókjaiban, valamint a bank honlapján (www.wolsbank.hu). A bank a jelen pontban meghatározott honlapján közzé téve értesíti az adóst az Általános Szerződési Feltételeinek, Kockázatvállalási Üzletszabályzatának, Kondíciós Listájának, Hirdetményeinek módosításáról. A módosításokról és a hatályba lépés napjáról szóló tájékoztatást jelen pontban körülírt módját az adós elfogadja. A pont értelmében a jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben a bank mindenkor Általános Szerződési Feltételei és a bank mindenkor Kockázatvállalási Üzletszabályzata, a Polgári Törvénykönyv, az egyéb vonatkozó jogszabályok az irányadók. A pontban a felek megállapították, hogy a jelen Általános Rész a hozzá tartozó Különös Résszel együtt alkotja a felek között létrejött jogviszony kapcsán megkötött szerződést.

- [5] A bank-én hatályba lépett Kockázatvállalási Üzletszabályzatának pontja szerint a kölcsön folyósítását, visszafizetését és a kamatfizetést illetően a szükséges konverziók során a bank mindenkor a saját érvényben lévő deviza vételi, illetve eladási árfolyamát alkalmazza. A pont szerint az ügyfél tudomásul veszi, hogy a kölcsön teljes összegének a visszafizetéséig köteles viselni mindazon árfolyamveszteségeket, amelyek a forint, illetve az adott deviza leértékeléséből vagy árfolyamváltozásából fakadnak.
- [6] A felperesek a-án aláírt nyilatkozatban (a továbbiakban: konverziós nyilatkozat) kérték, hogy a bank a számon megkötött, CHF összegről szóló deviza kölcsönszerződés vonatkozásában az esedékes törlesztőrészleteket a nyilatkozatban megjelölt számú deviza bankszámláról emelje le. Nyilatkoztak arról, hogy a deviza bankszámláról történő törlesztéshez a szükséges fedezetet a nyilatkozatban megjelölt forint bankszámláról biztosítják. Kérték a bankot, hogy a nála vezetett, a nyilatkozatban megjelölt forint folyószámlát az esedékességet megelőző második banki munkanapon terhelje meg (konverzió) és a szükséges összeget írja jóvá a deviza bankszámlán. Tudomásul vették, hogy a konverzió akkor történik meg, ha a szükséges forintfedezet a forint bankszámlán maradéktalanul rendelkezésre áll.
- [7] Az alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) alapján az elszámolást napjával elkészítette. Az elszámolás szerint-én a fogyasztói követelés összege forint, a tisztességtelenül felszámított összeg CHF. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül. Az alperes-én arról tájékoztatta a felpereseket, hogy a szerződésből eredő tartozásuk-én összesen forint.

A felperesek kérelme

- [8] A felperesek a-én benyújtott keresetlevéllel indult eljárásban előadott, módosított keresetükben elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy az alperessel kötött szerződés nem jött létre, mert a felek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. (2) bekezdésében foglaltak szerint nem állapodtak meg a lényeges kérdésekben, így a kölcsönösszegben és a törlesztőrészletben, mert ezek pontos meghatározását a szerződés nem tartalmazza. Arra az esetre, ha bíróság arra a következtetésre jut, hogy a szerződés létrejött, másodlagosan a teljes szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérték az rPtk. 217. § (1) bekezdése, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. (1) bekezdés a) és e) pontja, valamint az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján.
- [9] Álláspontjuk szerint a szerződés az rPtk. 217. § (1) bekezdése alapján azért semmis, mert írásban nem rögzíti a kölcsönösszeget és a törlesztőrészletet, ezért nem felel meg az rPtk. 218. § (1) bekezdésében és az 523. § (1) bekezdésében, valamint az rHpt. 210. § (1) bekezdésében és a 3. § (1)

bekezdés b) pontjában foglaltaknak. Az rHpt.) 213. (1) bekezdés a) és e) pontjára alapított semmisségi okot abban jelölték meg, hogy a felek a szerződésben nem rendelkeztek a kölcsön összegéről, csupán a kölcsönkeret mértékéről és a kölcsön összegének felső határáról. A szerződés nem tartalmazza a ténylegesen folyósított kölcsönösszeg alapulvételével kalkulált törlesztőrészlet összegét, csupán egy feltételezett kölcsönösszeg alapulvételével kalkulál, tájékoztató jelleggel rögzített adatokat, amelyek önmagukban is ellentmondásosan, devizában és ezzel egyidejűleg forintban is meghatározásra került. Hivatkoztak arra is, hogy a szerződésnek a kölcsön devizában történő nyilvántartására utaló rendelkezéseit az árfolyamkockázat megfelelő feltárása nélkül, az rHpt. 203. § (6) bekezdésében foglaltak megsértésével rögzítették a szerződésben, ezért ezek a rendelkezések az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelenek és a 209/A. § (2) bekezdése alapján semmisek, és ez a teljes szerződés semmisségét eredményezi. Vitatták, hogy a szerződés deviza alapú szerződésnek minősül, mert a kölcsön összegét nem határozza meg devizában, sőt a kölcsön összegét a szerződés egyáltalán nem határozza meg. Állították, hogy a szerződés megkötésekor nem kaptak tájékoztatást a kölcsön összegének devizában történő nyilvántartásából és az árfolyamváltozás lehetőségében fakadó valós kockázatokról, így nem tudták mérlegelni annak a törlesztőrészletek mértékére gyakorolt tényleges hatását. Állításuk szerint a szerződéskötéskor olyan tájékoztatást kaptak, hogy az árfolyamváltozás érdemi kockázatot nem jelent, annak gyakorlati jelentősége minimális. A szerződés rendelkezései és az alperes által a szerződéskötéskor adott tájékoztatás alapján alappal gondolhatták úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve az őket csak korlátozott mértékben terheli. Hivatkoztak arra is, hogy a szerződés Általános Részének a pontjának első két mondatát követő része és pontja az rPtk. 205/B. § (1) bekezdése és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján semmis. Ennek alapjául azt állították, hogy az alperes nem tette lehetővé a felperesek számára a szerződésben hivatkozott általános szerződési feltételek megismerését, azt a felpereseknek nem adta át, így azokat a felperesek nem tudták elfogadni. A hivatkozott kikötések ugyanakkor azt a célt szolgálják, hogy a bizonyítási terhet a felperes hátrányára fordítsák meg. Hivatkoztak továbbá arra, hogy a szerződés Általános Részének 9.4. pontja a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján semmis.

- [10] Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték azzal az eredménnyel, hogy a keresetlevél benyújtásának napjáig a felperesek tartozása forint, a nem esedékes tőketartozás összege forint. A számításuk alapjául előadták, hogy a keresetlevél benyújtásáig összesen forint törlesztési kötelezettségük vált esedékessé, amelyből-ig forintot teljesítettek, így a hátralékuk forint. A keresetlevél benyújtásának időpontjáig összesen további forint késedelmi kamat fizetési kötelezettség is terheli a felpereseket, így a hátralékuk összesen forint.

Az alperes ellenkérelme

- [11] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [12] Az elsődleges kereseti kérelemmel kapcsolatban védekezése alapjául arra hivatkozott, hogy a szerződés Különös Részének és pontja pontosan meghatározza azokat a rendelkezéseket, amelyek a felek kölcsönös akaratát kifejezve megállapíthatóvá teszik a folyósításra kerülő kölcsön összegét. A szerződés tartalmazza a bank által az adósok rendelkezésére tartott összeget, az alkalmazandó árfolyamot, a folyósítható (forintban kifejezett) kölcsön legmagasabb összegét, így összességében a folyósítandó összeg pontos meghatározásának módját. A szerződés Különös Részének pontja tájékoztató jelleggel meghatározza a törlesztőrészlet összegét. A tájékoztató jelleg azonban nem azt jelenti, hogy ne lenne meghatározva a törlesztőrészlet összege. A tájékoztató

jelleget abból ered, hogy az adósok havi törlesztési kötelezettsége mellett az árfolyam minden törlesztés esedékességének az időpontjában különböző lehetett, változhatott. Ezen kívül változhatott a kamat mértéke is, mert az egy havi CHF Liborhoz volt kötve. A szerződés Különös Részének pontja tartalmazza a törlesztőrészek számát, a pontja a törlesztőrészek esedékességét, a pontja a kölcsön lejártát.

- [13] A másodlagos kereseti kérelemmel kapcsolatos védekezése alapjául állította, hogy a szerződés megfelel a deviza alapú kölcsönszerződés kritériumainak. A szerződésben mind a hitelező, mind az adós szerződésből eredő pénztartozását devizában határozták meg (kiváltó pénznem), amelyet mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (elfogó pénznem). Az árfolyamkockázattal kapcsolatban adott tájékoztatás megfelel a 2/2014. PJE határozatban és a 6/2013. PJE határozatban foglaltaknak. Álláspontja szerint nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperesek egy korábbi, deviza alapú szerződésből eredő tartozásuk kiváltására kötöttek szerződést az alperessel. A felperesek így rendelkeztek ismerettel arról, hogy a CHF alapú kölcsön nyilvántartása devizában történik, a tartozás és a törlesztőrészek forintban kifejezett összege a devizaárfolyam függvényében változhat, és a CHF/forint árfolyam változása, a forint gyengülése a felperesek fizetési kötelezettségét növeli. Erről a korábbi szerződés teljesítése során gyakorlati tapasztalatokat is szereztek. Az alperes az árfolyamkockázatról a szerződésben, a felperesek által aláírt kölcsönkérelem nyomtatvány j) pontjában, a konverziós nyilatkozatban és a Kockázatvállalási Üzletszabályzatban világos, egyértelmű és érthető tájékoztatást adott, amelyet a felperesek tudomásul vettek. Vitatta, hogy a szerződés Általános Részének pontjában foglalt kikötés tisztességtelen. Hivatkozott arra is, hogy az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintba átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény CHF/forint árfolyam alkalmazásával megszüntette a felperesek árfolyamkockázatát. Vitatta a felperesek által a keresetük alapjául csatolt elszámolás módszerét és annak helytálló voltát. Ezzel szemben a saját kimutatására hivatkozott, amelyben a felperesek esedékes összes tartozásáti időponttal forintban mutatta ki (..... számon csatolt beadvány).

Az elsőfokú bíróság döntése és annak indokai

- [14] A Fővárosi Törvényszék a-én kelt számú, a-én kelt számú végzéssel kijavított ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen az alperesnek 15 napon belül forint perköltséget. Úgy rendelkezett, hogy a le nem rótt eljárási illetéket az állam viseli.
- [15] Megállapította, hogy a felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Az rPtk. 205. § (2)-(3) bekezdésében, az rHpt. 203. §-ában és a 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltak alapján elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a szerződés megkötésekor a felek akarata kiterjedt-e a lényeges kérdésekben való megállapodásra, így egyrészt a kölcsön összegére, másrészt a kölcsön törlesztőrészeinek írásban történő rögzítésére és meghatározására. Kifejtette, hogy az rHpt. 203. (6)-(7) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség és az rHpt. 213. §-ával előírt követelményeknek való megfelelés a 2/2014. PJE határozat szerint a szerződés létrejöttének alapvető eleme. A 6/2013. PJE határozat alapján megállapította, hogy a szerződés Általános és Különös Része, valamint az általános szerződési feltételek együttesen az összes feltételt tartalmazzák, amely alapján a kölcsön összege és a törlesztőrészek összege meghatározható. A 6/2013. PJE határozat 1. pontjában írtakat is figyelembe véve az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjai alapján a szerződés érvénytelensége általában nem állapítható meg. Ha mégis lenne ilyen szerződés, akkor az alapján az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető akként, hogy a bíróság a szerződés tárgyát a ténylegesen folyósított kölcsönösszeg alapján, míg a törlesztőrészek számát, összegét és a törlesztési időpontokat a szerződés rendelkezéseit és az eset összes körülményét

figyelembe véve megállapítja. A szerződés azonban egzakt módon tartalmazta a szerződés tárgyát, a törlesztőrészletek számát és összegét.

- [16] A felpereseknek a kölcsön összegének és a törlesztőrészletek meghatározásának hiányával kapcsolatos érvelését nem tartotta megalapozottnak, mert az 1/2016. PJE határozat 1. és 2. pontja értelmében nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg és a törlesztőrészletek összege devizában meghatározva szerepeljen ténylegesen. Az 1/2016. PJE határozat az rHpt. 213. (1) bekezdés a) és e) pontja kapcsán egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltaknak, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeit is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznemben) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített, későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor az akkor irányadó árfolyam figyelembe vételével. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja szerint megfelel a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés az előírtaknak, ha kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztőrészletek összege kiszámíthatónak tekinthető, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztőrészletek összege az átszámítást szerződésben rögzített későbbi időpontjával, ennek hiányában az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan megállapítható.
- [17] Az rPtk. 523. (1) bekezdése szerint az alperes meghatározott pénzösszeget bocsátott a felperesek adós rendelkezésére, a felperes pedig megkezdte a kölcsön összegének a szerződés szerinti visszafizetését. A bírói gyakorlat is egységes abban a tekintetben, hogy amennyiben a szerződés aláírását követően a peres felek a főkötelezettségüknek eleget tesznek, akkor évekkel később nem lehet megalapozottan arra hivatkozni a felperes által megjelölt okok alapján, hogy a szerződés lényeges tartalmi részek hiányában létre sem jött a felek között (BH2018. 230.). A szerződés létrejött, mert a kölcsön összege és a törlesztőrészletek meghatározása megfelel a jogszabályi előírásoknak.
- [18] A másodlagos kereseti kérelemmel kapcsolatban kifejtette, hogy a felperes a másodlagos kereseti kérelmét a semmisség körében az rPtk. 205/B. § (1) bekezdésében, a 209. §-ában, a 209/A. § (2) bekezdésében, a 217. § (1) bekezdésében és a 218. (1) bekezdésében, az rHpt. 203. §-ában és a 210. § (1) bekezdésében, valamint a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontjában foglaltakra alapították. Idézte az rPtk. 205/A. §-ában és a 205/B. § (1) bekezdésében, továbbá a 6/2003. PJE határozatban foglaltakat. Kifejtette, hogy az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha az alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha ezt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. Az rPtk. 205/B. § (1) bekezdése az elfogadás mellett nem a tényleges megismerést, hanem a megismerés lehetővé tételét kívánja meg ahhoz, hogy az általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon. A szerződési feltétel akkor minősül megismerhetőnek, ha a feltétel alkalmazója rendelkezésre bocsátja a feltételeket, vagy a közzétett feltételek megjelenési helyét megjelöli (GK 37. számú állásfoglalás II. pont). Az elfogadás ráutaló magatartással is megvalósulhat. Megállapította, hogy a szerződés tartalmazza a felpereseknek arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy az alperes a szerződésben foglalt összes okirati dokumentumot (általános szerződési feltételek, Kockázatvállalási Üzletszabályzat, kondíciós lista) a rendelkezésükre bocsátotta, és ezt a nyilatkozat szerint magukra nézve kötelezőnek fogadták el. A felperesek a szerződés Általános Része, és pontjában a feltételek megismerésének és elfogadásának a tényét aláírásukkal igazolták, ezért a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 164. § (1) bekezdése alapján

őket terhelte annak bizonyítása, hogy az írásbeli elismerés ellenére nem ismerték meg azok tartalmát, nem vették át az okiratokat. Az I. rendű és a II. rendű felperesek személyes előadása, továbbá a tanúk vallomása alapján ezt a tényt az elsőfokú bíróság nem tudta megállapítani. Megállapította továbbá, hogy a szerződés az rPtk. 217. § (1) bekezdésében és a 218. § (1) bekezdésben foglaltaknak megfelel, mert nem állapítható meg, hogy a szerződés lényeges tartalmát nem foglalták írásba. A szerződésnek Általános Részének és pontjában foglalt rendelkezései nem ütköznek jogszabályba, ezek semmissége nem állapítható meg.

[19] Kifejtette, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességes voltával kapcsolatban az EUB joggyakorlata alapján azt kellett vizsgálni, hogy az összes releváns ténybeli elemre tekintettel a fogyasztónak módjában állt-e megérteni, hogy az adott szerződéses rendelkezésből eredően milyen gazdasági következmények érinthetik. Az azonban nem követelhető meg, hogy az eladó vagy a szolgáltató a szerződés megkötésének időpontjában e körülmények mindegyikét konkrétan megjelölje (C-38/17. számú ítélet 36. pont). Hivatkozott továbbá a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltakra és az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésére. Megállapította, hogy a szerződés megkötésekor külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. A szerződés Különös Rész 1.2. pontja és a 3.2. pontja, az Általános Rész pontja, a pontja és a pontja, a felperesek által aláírt konverziós nyilatkozat, továbbá a Kockázatvállalási Üzletszabályzat pontja alapján azonban megállapította, hogy e rendelkezések kifejezetten és egyértelműen rögzítik, hogy miután a felperesek a deviza alapú kölcsönt forintban törlesztik, számolniuk kell az árfolyamkockázattal is. A hivatkozott rendelkezésekből egyértelműen kiderül, hogy a felperesek tisztában voltak azzal, hogy a devizaszámlájuk terhelésével történik a törlesztések elszámolása. Tudomásuk volt arról, hogy az árfolyamkockázatot viselniük kell, az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa. Tisztában voltak azzal is, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet. A szerződés Általános Részének, és pontjai ezt támasztják alá. A 6/2013. PJE határozat alapján a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. A szerződés Általános Részének pontja és a szerződés részét képező Kockázatvállalási Üzletszabályzat pontja az átlagos fogyasztó számára is jelzi, hogy a devizakölcsön forintban történő folyósításával a forint leértékelődése következtében veszteség keletkezhet, amely kizárólag az adóst terheli. A tájékoztatásból - annak „mindazon árfolyamveszteségből” kitételéből - az átlagos fogyasztó számára a „korlátlan” kifejezés használata nélkül is érzékelhető, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs határa. E tájékoztatással szemben a felperesek a kockázat viselésének korlátozottságára a hitelképesség vizsgálatát követően, a hitelkérelem elfogadásából alappal nem következtethettek, a felperesek a perben ilyen tartalmú tájékoztatás elhangzását nem tudták bizonyítani.

[20] Idézte a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény indokolásának 6/A. pontját, amely szerint a fogyasztónak minősülő szerződő féltől elvárható, hogy a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot áttanulmányozza, szükség esetén annak áttanulmányozásához határidőt kérjen, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, arra magyarázatot igényeljen vagy adott esetben jobban jártas szakember közreműködését vegye igénybe.

[21] A perben az rPp. 164. § (1) bekezdése alapján az alperes terhére esett annak bizonyítása, hogy kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában a szerződéskötést megelőzően világos és érthető tájékoztatást nyújtott a felperesek részére. Az alperes ennek a bizonyítási kötelezettségének eleget tett. Egyrészt okirati bizonyítékokat (konverziós nyilatkozat, a kölcsönigénylés, árfolyamkockázatról szóló

tájékoztató, szerződés, az pénzügyi szervezet neve-vel kötött hitelszerződés és annak kockázatfeltáró nyilatkozata) csatolt, másrészt az I. rendű és a II. rendű felperes személyes előadásával szemben a tanúvallomások (az alperes alkalmazottai, D. Gy. és N. D. Z. munkavállalók) is az alperes tényelőadását támasztották alá.

- [22] Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által-án a Kúriának adott tájékoztatás szerint a és közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeni árfolyamváltozásnak sem a mértékét, sem az irányát. Ebben az időszakban a pénzügyi szervezet neve stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra. Figyelembe vette a Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek gyakorlatának vizsgálatára létrehozott Konzultációs Testület-i üléséről készült emlékeztető, és pontjában, továbbá a 2/2014. PJE határozat pontjában foglaltakat.
- [23] Kifejtette, hogy a hitelező a tájékoztatási kötelezettségének teljesítését nem mellőzheti arra hivatkozással, hogy korábban más pénzügyi szervezet a konstrukcióra vonatkozó szükséges tájékoztatást már megadta a fogyasztó részére. Önmagában erre az alperes nem hivatkozhat, de a kifejtettek alapján a szükséges tájékoztatást a szerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező Kockázatvállalási Üzletszabályzat pontja egyértelműen tartalmazza. Hivatkozott az EUB C-51/17. számú ítéletében a kérdésre adott válaszban kifejtettekre. A rendelkezésre álló bizonyítékokat az rPp. 206. (1) bekezdésében foglaltak szerint mérlegelve arra a következtetésre jutott, hogy az alperesnek az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatása megfelelő volt. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperesek és az pénzügyi szervezet neve között létrejött szerződés pontja és az e szerződéshez kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozat köznyelvi szinten magyarázza el a kockázatvállalás lényegét, annak a törlesztőrészletekre és ezen keresztül a felperesek fizetési képességeire gyakorolt hatását, következményeit is. A felperesek ezért nem hivatkozhatnak alappal arra, hogy nem rendelkeztek ismeretekkel arról, hogy a CHF alapú kölcsön nyilvántartása devizában történik, a tartozásuk és a törlesztőrészletek forintban kifejezett összege a devizaárfolyam függvényében változhat, és a változás a felperesek fizetési kötelezettségét növelik. A felpereseknek éppen azért volt szükségük a perrel érintett, hitelkiváltást célzó szerződés megkötésére, mert az pénzügyi szervezet nevével kötött kölcsönszerződés alapján megnövekedett fizetési kötelezettségeiknek nem tudtak eleget tenni.
- [24] Kifejtette azt is, hogy az esetlegesen hiányos és így nem világos, nem érthető, ezért tisztességtelen szerződési felétel tisztességtelensége csak akkor állapítható meg az rPtk. 209. (1) bekezdése alapján, ha ez a fogyasztó hátrányára egyensúlytalanságot eredményez. Ez az egyensúlytalanság csak a szerződés megkötésének időpontjára nézve vizsgálható. A szerződés megkötésekor azonban az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés nem eredményezett egyértelműen egyensúlytalanságot a fogyasztó hátrányára, mert a szerződéskötés időpontjában nem lehetett látni, hogy az árfolyamváltozásból eredő következmények a fogyasztóra nézve hátrányosak vagy előnyösek lesznek-e. Az EUB C-126/17. számú ítéletére utalva megállapította, hogy az alperes által adott tájékoztatásban megtalálhatók azok a rendelkezések, amelyek alapján a pénzügyi szervezet eleget tett az információs hátrányban levő fogyasztó felé fennálló tájékoztatási kötelezettségének.
- [25] Nem tartotta megalapozottnak a felpereseknek azt a hivatkozását sem, hogy a szerződés Általános Részének pontja és a pontja a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontja alapján tisztességtelen. Ezzel kapcsolatban hivatkozott az rPtk. 207. § (1) és (4) bekezdésében, és az rHpt. 206. § (1) bekezdés b) pontjában és a (2) bekezdésében foglaltakra. Kifejtette, hogy az alperest a kölcsönszerződés szerinti összegek és tartozás megállapítására és azok banki nyilvántartására jogszabályok kötelezik. Az rHpt. a fogyasztónak jogot biztosít arra, hogy kifogásolhassa az alperes

elszámolását, ezért nem állapítható meg, hogy az alperest kizárólagosan jogosítja fel a szerződés Általános Részének 9.4. pontja annak megállapítására, hogy a teljesítés szerződésszerű-e, és a felperesek bizonyítási lehetősége kizárt a megállapítással szemben. A hivatkozott kikötés ezért az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján nem tisztességtelen. A Kúria 1/2018. számú Gazdasági Elvi Határozatában foglaltakból következően a hivatkozott kikötésben foglalt adósi nyilatkozat az rPtk. 242. §-a szerint nem minősül tartozáselismerésnek, mert annak alapján nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai. A bizonyítási teher alakulását, a bizonyítási lehetőséget a szerződés Általános Rész 9.4. pontjában foglalt kikötés nem befolyásolja. Ugyanerre a következtetésre jutott a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) szerződéskötés idején hatályos 21. § (1) bekezdése és a jelenleg hatályos 23/C. § (1) bekezdése alapján.

- [26] Mindezek alapján a keresetet elutasította. Úgy rendelkezett, hogy a felperesek teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt forint eljárási illetéket az állam viseli. A pervesztes felpereseket az rPp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján kötelezte az alperesek részére a kamarai jogtanácsai munkadíjból álló elsőfokú perköltség megfizetésére.

Fellebbezési kérelem

- [27] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérték akként, hogy a másodfokú bíróság állapítsa meg, hogy a szerződés „nem létezik”. Másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását akként kérték, hogy a másodfokú bíróság állapítsa meg a szerződés érvénytelenségét, és a felperesek által kért jogkövetkezményt alkalmazza.
- [28] Az elsődleges fellebbezési kérelmük alapjául arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság az rPtk. 205. § (2) bekezdésében foglaltak téves értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés a felek között létrejött. A szerződés ellentmondásos, félreérthető rendelkezései alapján nem állapítható meg egyértelműen, hogy a szerződés alapján mely összeg tekintendő kölcsönösszegnek és havonta fizetendő törlesztőrészletnek, ezért a szerződés a felek lényeges kérdésben történő megállapodása hiányában nem jött létre. A szerződés egyidejűleg tartalmaz CHF-ben kifejezett hitelkeret összeget és forintban kifejezett folyósítási felső határt, de nem tartalmazza a folyósítandó tényleges kölcsönösszeget. A szerződés nem tartalmazza a törlesztőrészletek összegét sem, annak csupán tájékoztató jelleggel, jogi kötőerő nélkül kifejezett mértékét. A tájékoztató jelleggel feltüntetett törlesztőrészlet miatt megállapítható, hogy a szerződés nem jött létre.
- [29] A szerződés érvénytelenségével kapcsolatban fenntartották azt a hivatkozásukat, hogy a szerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontja alapján semmis. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltakat tévesen értelmezte, és tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés érvényes. Fenntartották azt a hivatkozásukat, hogy a szerződésben a kölcsön és a törlesztőrészlet összege nincs meghatározva. A szerződés deviza alapú voltára utalás önmagában nem teszi devizaszerződéssé a szerződést, mert az egyértelműen forintban kikötött kölcsön folyósítására vonatkozó kötelezettségvállalást tartalmaz. A szerződés tartalmaz devizában történő nyilvántartásra utaló rendelkezéseket, de ezek alapján egy átlagosan tájékozott fogyasztó számára nem egyértelmű, hogy a kölcsön (visszafizetendő) összege nem azonos a szerződés alapján „legfeljebb” folyósításra kerülő összeggel. Nem helytálló az elsőfokú bíróságnak a 6/2013. PJE határozatban kifejtett jogértelmezésre alapított indokolása. A szerződésben a folyósítandó összeget nem annak kikötésével rögzítették, hogy a kölcsönösszeg ezen folyósítási összeg adott időpontban számított deviza egyenértéke, hanem a szerződésben egyrészről rögzítettek egy keretösszeget (ami nem azonos a kölcsön összegével), másrészt rögzítettek egy folyósítási felső

határt. A kölcsön összegét azonban a szerződés semmilyen módon nem határozza meg, és az a szerződés alapján nem is számítható ki.

- [30] Az árfolyamváltozás hatásának a felperesekre történő áthárítását célzó rendelkezés tisztességtelenségével kapcsolatban változatlanul hivatkoztak az EUB C-186/16. számú ügyben hozott határozatára. Álláspontjuk szerint ebből következően nem mellőzhető annak értékelése, hogy a szerződés megkötésekor Magyarországon az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztók jellemzően mennyiben rendelkeztek ismeretekkel a deviza alapú hitelek valós kockázatát illetően. Az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztók jellemző ismereteinek azonosítása azért bír a perben alapvető jelentőséggel, mert a banki tájékoztatás megfelelése csak ennek függvényében ítéltető meg. A bank olyan fokozott tájékoztatást volt köteles nyújtani, amely az átlagos fogyasztók ismereteihez igazodóan alkalmas volt arra, hogy a fogyasztó felismerje a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt reális gazdasági következményeket, továbbá azt, hogy ezek a következmények esetleg jelentősen is lehetnek. Ezeknek a követelményeknek az alperes által adott tájékoztatás nem felelt meg. Hivatkoztak a Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testülete-i üléséről megjelent emlékeztető, és pontjában kifejtettek. Álláspontjuk szerint az ebben kifejtetteknek a szerződésbe foglalt kockázatfeltárás nem felelt meg.

Fellebbezési ellenkérelem

- [31] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [32] Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy a szerződés meghatározza mind a kölcsön összegét, mind a törlesztőrészleteket, a szerződés érvénytelensége az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontja alapján nem állapítható meg. A deviza alapú kölcsönszerződések sajátossága, hogy a felek devizában állapítják meg a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből eredő pénztartozását (kirovó pénznem), és mindkét félnek forintban kell teljesítenie (lerovó pénznem). A kirovó és a lerovó pénznem különbözőségéből, valamint abból következően, hogy a szerződéskötés és a folyósítás időpontja egymástól eltér (a szerződéskötés időpontjában nem ismert, hogy a folyósítás feltételei mikor teljesülnek, az adós mikor teljesíti azokat) a deviza alapú kölcsönszerződés szükségszerűen nem tartalmazhatja a devizában kifejezett kölcsönösszeg pontos forint ellenértékét. Az 1/2016. PJE határozatból következően a kölcsön összege abban az esetben is meghatározottnak tekinthető, ha a kölcsönösszeg devizában kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor. A szerződés Különös Rész és pontja pontosan tartalmazza azokat a rendelkezéseket, amelyek a felek kölcsönös akaratát kifejezve megállapíthatóvá teszik a folyósításra kerülő kölcsön összegét, mert ezekből kitűnik, hogy a bank milyen összegű svájci frank keretet tart az adósok rendelkezésére és tartalmazza azt is, hogy a kölcsön tényleges összege nem több, mint forint. A kölcsönszerződés Általános Rész pontjából egyértelműen megállapítható a tartozás visszafizetésének pénzneme. A szerződés Különös Rész pontja tájékoztató jelleggel határozza meg a törlesztőrészlet összegét. A törlesztőrészlet összegét a szerződés azért tájékoztató jelleggel tartalmazza, mert az adósok havi törlesztési kötelezettsége változhatott annak következtében, hogy a CHF/HUF árfolyam a törlesztések esedékessége időpontjában különböző lehetett, továbbá a kamat mértéke az egyhavi CHF Liborhoz volt kötve, így a kamat mértéke is havonta változhatott. A szerződés tartalmazza a törlesztőrészletek számát (szerződés Különös Rész pont), a törlesztőrészletek esedékességét (szerződés Általános Rész pont) és a kölcsön lejáratát (szerződés Különös Rész pont).
- [33] Alaptalanul hivatkoztak a felperesek arra is, hogy az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás nem volt megfelelő. A felperesek az pénzintézet nevével-án kötött CHF alapú deviza

kölcsönszerződés alapján az alperessel kötött szerződés megkötésének időpontjában pontos ismeretekkel rendelkeztek az árfolyamkockázatról és arról, hogy az árfolyam számukra kedvezőtlen módon jelentősen változhat, amelynek következtében a devizában fennálló (nyilvántartott) tartozásuk forint ellenértéke akár jelentős mértékben is növekedhet. Volt ismeretük arról, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészletek növekedhetnek, mind a tőke-, mind a kamatfizetési terhek jelentősen növekedhetnek. A kölcsönszerződés megkötésének időpontjáig gyakorlati tapasztalatokat is szerezhettek arról, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészletek összege változhat. Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy a felperesek az alperessel kötött szerződéshez kapcsolódóan megfelelő tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázatról. A felperesek által aláírt kölcsönkérelem nyomtatvány j) pontja alapján a felperesek kijelentették, hogy tájékoztatást kaptak az igényelt devizakölcsön árfolyamváltozásból eredő külön kockázatáról. Hozzájárultak ahhoz, hogy a hiteldöntést a bank kockázati szorzó alapján végezze. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást tartalmaz a szerződés Különös Részének pontja, a pontja és a pontja, a szerződés Általános Rész pontja, pontja és a pontja. A felperesek aláírtak egy konverziós nyilatkozatot is. Az alperes kockázatvállalási üzletszabályzatának pontja szintén tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázatról. Az üzletszabályzat pontjában foglaltakban a „mindazon” kifejezés azt jelenti, hogy ez alatt az összes (valamennyi) árfolyamveszteség értendő, amely a forint, illetve az adott deviza leértékeléséből fakad. A felperesek ezért tisztában lehettek azzal, hogy az árfolyamkockázat őket korlátlanul terheli, annak nincs felső határa. Az alperes által adott tájékoztatás alapján a felpereseknek tudniuk kellett, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa, továbbá, hogy a fenti árfolyamváltozás lehetősége valós, vagyis a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A 6/2013. PJE határozat alapján az alperes tájékoztatási kötelezettsége nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, annak előre nem látható mértékére és a kockázat reális voltára, valószínűségére.

- [34] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt az rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta felül.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indoka

- [35] A Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és részben annak indokaival nem értett egyet.
- [36] A felperesek kereseti kérelme elsődlegesen a szerződés létre nem jöttének megállapításra, másodlagosan az rHpt. 213. § (1) bekezdésének a) és e) pontján alapuló érvénytelenségi ok és az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltételek tisztességtelensége miatt a teljes szerződésre kiható érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonására irányult. Emellett egyéb, a szerződés részleges érvénytelenségét eredményező érvénytelenségi okra is hivatkoztak.
- [37] Az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta a felpereseknek a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló keresetét, és azt alaptalannak találta. A másodfokú bíróság ezzel kapcsolatban azt emeli ki, hogy az elsődlegesen megjelölt, a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló kereset tekintetében nem teljesültek a megállapítási keresetnek az rPp. 123. §-a szerinti konjunktív eljárásjogi feltételei. Egyrészt a szerződéses jogviszony felperesek állított hiánya nem zárta ki, hogy a felperesek teljesítést követeljenek, mert lényeges szerződéses feltételben való megállapodás hiányában létre nem jött szerződés esetén a szerződő felek teljesítéseinek elszámolására a jogalap nélküli gazdagodás szabályai az irányadók az rPtk. 361. § (1) bekezdése szerint. Másrészt a kért megállapítás nem volt szükséges a felperesek jogainak az alperessel szembeni megóvásához, mert az alperes szerződésen alapuló igényérvényesítésével

szemben a felperesek védekezésésként hivatkozhatnak a szerződés létre nem jöttére. A szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló kereseti kérelem elutasításának ezért abból az okból van helye, mert nem állnak fenn az e kereset előterjesztésének az rPp. 123. §-ával előírt perjogi feltételei.

- [38] A 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6.a) pontja alapján, ha a fél a keresetében semmisségi okra hivatkozik, akkor a bíróságnak elsőként azt kell vizsgálnia.
- [39] A semmisségre alapított érvénytelenségi keresetben a fél által felhozott különböző semmisségi okok sorrendje a bíróságot nem köti. A bíróság először a szerződés létrejöttével vagy létre nem jöttével kapcsolatban felmerült kérdésekről határoz, illetve elsőként vizsgálhatja a hivatalból észlelt semmisségi ok fennállását.
- [40] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével, hogy a felek között a szerződés létrejött, mert a felek a szerződés létrejöttéhez szükséges minden lényeges kérdésben megállapodtak.
- [41] A szerződő felek a szerződésüket kölcsönszerződésnek nevezték, de a perbeli szerződés esetén a hitel- és kölcsönszerződés összekapcsolódott. A szerződéssel a felperesek adósként idegen pénz időleges használatának a jogát szerezték meg. A szerződéssel az alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy CHF hitelkeretet tart a felperesek rendelkezésére, és a keret terhére a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén legfeljebb forint összegű kölcsönt nyújt a felpereseknek, amelyet a kölcsön folyósításának napján az alperes az általa jegyzett CHF deviza vételi árfolyamon határoz meg. A felperesek ezért alaptalanuk hivatkoztak arra, hogy a felek elmulasztották a devizaösszeg meghatározását, illetve annak megjelölését, hogy az alperes milyen összegű kölcsönt nyújt, mert a felek egyértelműen meghatározták a hitelkeretet CHF összegben, és azt is, hogy ebből az összegből az alperes legfeljebb forint összegű kölcsönt nyújt a felpereseknek, amelyet a folyósítás napján az alperes által jegyzett CHF deviza vételi árfolyamon határoz meg.
- [42] A 6/2013. PJE határozat III.2. a) pontja értelmében nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg tételesen szerepeljen a szerződésben, hanem az is elégséges, ha az kiszámítható módon van meghatározva. A szerződő felek meghatározták a hitelkeret összegét CHF-ben, megjelölték azt a forint összeget, amelyet kölcsönként az alperes a hitelkeret terhére ad a felpereseknek, és azt is tartalmazza a szerződés, hogy a kölcsön összegét az alperes a folyósítás napján az általa jegyzett CHF deviza vételi árfolyamon határozza meg. A felperesek ezeket a feltételeket a szerződés aláírásával elfogadták, a szerződő felek egyetértését okirat bizonyítja, a szerződés létrejötte megállapítható.
- [43] Az alperes a folyósítás pontos időpontját nem tudta megjelölni a szerződésben, mert a folyósítási feltételek teljesítése nem tőle, hanem a felperesektől függött. A szerződő felek egy rendelkezésre tartási időszakot határoztak meg, amely a szerződéskötéstől számított nap leteltéig tartott és abban állapodtak meg, hogy az alperes a rendelkezésre tartási időn belül a folyósítási feltételek teljesítését követően utalja a kölcsön összegét a felperesek forint-számlájára. A szerződő felek a szerződésüket okiratba foglalták, az okiratot a felperesek aláírták, a folyósítási értesítőt a felperesnek nem kellett aláírnia.
- [44] A kölcsön futamideje hónap volt. Ebből következően, valamint a deviza árfolyamváltozás és a hiteldíj változásai miatt a szerződés megkötésének időpontjában nem lehetett előre meghatározni a

teljes futamidőre a törlesztő részletek összegét. A felek az első törlesztő részlet összegét CHF-ben és forintban is meghatározták, CHF kölcsönösszeg alapulvételével. A további törlesztő részletek a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatóak voltak. A szerződés tartalmazta, hogy a kölcsön kamatlába egyhavi L. CHF + 3%, továbbá az egyéb költségeket és díjakat is meghatározták a szerződés Különös Rész pontjában. A kölcsön futamidejét ... hónapban határozták meg, ez felelt meg a részletek számának, a kölcsön lejáratát-e volt, az egyes részleteket a lejáratig minden hónap napjáig kellett teljesíteni.

- [45] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) vagy e) pontjai alapján.
- [46] A felperesek hivatkoztak a szerződés Általános Része pontjának első két mondatot követő része és pontja tisztességtelenségére is. A másodfokú bíróság ezzel kapcsolatban azt emeli ki, hogy az rPtk. 209. § (1) bekezdéséből következően a bíróságnak azokat az általános szerződési feltételeket kell vizsgálnia, amelyeknek a felek jogviszonyában kötelmi jogot alakító hatályuk van. Elsőként e körben a szerződési feltétel tartalmát kellett vizsgálni, mert tisztességtelen az rPtk. 209. § (1) bekezdésének fogalom meghatározásából adódóan csak a jogokat és kötelezettségeket megállapító szerződési feltétel lehet. A szerződés Általános Rész pontjának hivatkozott kikötése és pontja a felpereseknek azt a kijelentését tartalmazza, hogy az alperes Általános Szerződési Feltételeit és a Kockázatvállalási Szabályzatát megismerték, az abban foglaltakat magukra nézve kötelezőnek ismerik el, a szerződés aláírásával a szerződés (és mellékletei) általuk történt átvételét elismerik, és a szerződésben nem szabályozott kérdésekben az alperes mindenkor Általános Szerződési Feltételeit, a mindenkor Kockázatvállalási Üzletszabályzatát, a Polgári Törvénykönyvet és az egyéb vonatkozó jogszabályokat tekintik irányadónak. A hivatkozott feltételek tartalma így a felperesek saját nyilatkozata, de nem a szerződő felek jogait és kötelezettségeit megállapító szerződési feltételek. Ezek tisztességtelensége ezért az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján nem vizsgálható és nem is állapítható meg.
- [47] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a szerződés Általános Rész pontjában foglalt kikötés nem tisztességtelen. A Kúria következetes joggyakorlata értelmében az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Erre tekintettel az ilyen szerződéses rendelkezés nem tisztességtelen (1/2018. számú gazdasági elvi határozat, Kúria Pfv.I.21.625/2017/7., Kúria Gfv.VII.30.743/2017/10., BH2018. 146., BH2019. 78.).
- [48] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével, hogy az alperes a szerződéshez kapcsolódóan világos és érthető tájékoztatást adott a felpereseknek az árfolyamkockázat viseléséről. Ezen túlmenően a korlátlan árfolyamkockázat viselését a felperesekre telepítő feltételek a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek.
- [49] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségének vizsgálata során abból kellett kiindulni, hogy az uniós jog a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az

EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az Irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az rPtk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai az Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont).

- [50] Az EUB a C-26/13. számú ítéletében az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével, a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerével összefüggésben úgy foglalt állást, hogy általános elvárásként fogalmazta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Kiemelte, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére.
- [51] A Kúria az EUB C-26/13. számú ítéletének kihirdetése után, annak irányadó szempontjai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE határozatát, amely szerint a világos és érthető megfogalmazás, továbbá az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül őt terheli, annak felső határa nincs. Rámutatott, hogy a fogyasztó felé teljesített olyan tartalmú tájékoztatás, amely szerint a fogyasztó által fizetendő árfolyamkockázat korlátozott vagy nem valós, lerontja a szerződés egyértelmű megfogalmazását és a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozatot.
- [52] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében lényegében megerősítette a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat, és kifejtette, az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségekre gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.
- [53] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési feltétel átláthatóságának megítélése során - a 2/2014. PJE határozatból és az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően - a felek közötti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről nyújtott tájékoztatásnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés]. Ennek során a pénzügyi intézmény nem titkolhat el lényeges információt, nem adhat félreértelmezhető információt, lényeges körülményt nem állíthat be lényegtelenként, és nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás vagy a pénzügyi eszköz előnyös tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányos tulajdonságok, illetőleg a kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására ne kerülne sor, és nem használhat az ügyfél számára érthetetlen és értelmezhetetlen kifejezéseket.

- [54] Az alperes által az árfolyamkockázatról adott tájékoztatást - annak megtörténtét, tartalmát és megfelelőségét - a kölcsönigénylési nyomtatvány utolsó oldalának ...) pontjában, a szerződés Általános Rész ..., ..., ..., és ... pontjaiban, a Különös Rész ... és ... pontjaiban, valamint az alperes Kockázatvállalási Üzletszabályzatának pontjában foglaltak alapján lehet értékelni. A felperesek személyesen tett előadása és a kihallgatott tanúk vallomása alapján azt nem lehet megállapítani, hogy a felperesek a szerződéskötéskor szóban milyen tartalmú tájékoztatást kaptak az alperes alkalmazottjától.
- [55] A kölcsönigénylési nyomtatvány) pontjában foglaltak szerint a felperesek kijelentették, hogy tájékoztatást kaptak a Központi Hitelinformációs Rendszerről (KHR Kockázatfeltáró nyilatkozat) és az igényelt deviza kölcsön árfolyamváltozásból eredő külön kockázatairól (Devizakölcsön Kockázatfeltáró nyilatkozat). A nyomtatvány ...) pontja két külön kockázatfeltáró nyilatkozatra utal, de ezek átvételét a felperesek a ...) pontban nem ismerték el. A j) pont szerint a felperesek „tájékoztatást kaptak”, de a ...) pont a külön nyilatkozatok átvételének elismerését nem tartalmazza. Nem tartalmazza a ...) pont azt sem, hogy a felpereseket tájékoztatták volna arról, hogy a külön nyilatkozatokat hol és milyen módon tekinthetik meg. A külön nyilatkozatok az eljárás iratai között nem lelhetők fel, azok tartalmáról a felek nem nyilatkoztak, így nem állapítható meg, hogy mi volt azok tartalma. A kölcsönigénylési nyomtatvány) pontja alapján ezért nem állapítható meg, hogy az alperes az árfolyamkockázattal kapcsolatban tisztességes tájékoztatást adott.
- [56] A szerződés és a Kockázatvállalási Üzletszabályzat fentiekben megjelölt és idézett rendelkezéseiből megállapíthatóan a felperesek számára az egyértelmű lehetett, hogy az árfolyam változásának hatásait ők viselik, azaz viselniük kell mindazt az árfolyamvesztést, ami a forint leértékelődéséből, árfolyamának a változásából ered. A szerződés és a Kockázatvállalási Üzletszabályzat rendelkezéseiben azonban az alperes nem hívta fel a felperesek figyelmét az árfolyamváltozással járó kockázatokra, e körben arra, hogy akár a forint jelentős árfolyam gyengülése is előfordulhat, amely körülmény a felperesek által fizetendő törlesztő részleteket jelentősen megemelheti, a felpereseket gazdaságilag nehéz helyzetbe hozhatja.
- [57] A hivatkozott rendelkezések további magyarázat nélkül nem volt alkalmasak arra, hogy biztosítsák a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét. A hivatkozott rendelkezések nem adnak világos és érthető tájékoztatást arról, hogy a törlesztőrészlet korlátlanul megnövekedhet, és a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. Azokból nem világos és nem érthető, hogy az árfolyam felperesekre kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A hivatkozott rendelkezések nem tartalmaznak részletes és informatív magyarázatot a deviza kölcsönügyletekben rejlő - a forintügyletektől eltérő - kockázatokról.
- [58] Az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítélete szerint a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak ahhoz, hogy a kölcsön felvevők megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csupán alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csak azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem tudnia kell értékelni az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. Mindez azonban

sem a kölcsönigénylési nyomtatvány, sem a szerződés megjelölt rendelkezései, sem a Kockázatvállalási Üzletszabályzat pontja alapján nem állapítható meg. Az alperes tájékoztatása ezért nem felel meg az EUB által megfogalmazott szempontoknak.

- [59] Jelentősége van annak is, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések több okiratban szerepelnek, így kevésbé áttekinthetőek, az ügyletben rejlő árfolyamkockázatról csekély információt hordoznak. Az alperes nem tájékoztatta a felpereseket arról, hogy a CHF-nek a forinttal szembeni árfolyamának alakulása a kölcsön visszafizetésének terheit növelheti, és ez akár rövid időn belül is bekövetkezhet.
- [60] Az árfolyamkockázat a különböző devizák átváltási árfolyamának ingadozása miatt keletkezett kockázat, azaz a havi törlesztő részletek forintról a kölcsön devizanemére történő átváltásából eredő különbözet (Kúria Pfv.I.21.523/2019/9). Az EUB a C-227/18. számú ügyben hozott végzésében arra a következtetésre jutott, hogy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. Az alperes tájékoztatása a perbeli szerződés kapcsán nem felel meg az EUB a C-227/18. számú ügyben hozott végzésében megfogalmazottaknak.
- [61] Az elsőfokú bíróság tévesen tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperesek az Erste Bankkal kötött deviza alapú szerződésük teljesítése révén tapasztalattal rendelkezhetnek az árfolyamváltozás mechanizmusáról és annak a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatásáról. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül őt terheli, annak felső határa nincs. A fentiekben kifejtettekből következően az alperes által adott tájékoztatás ennek a követelménynek nem felelt meg, és ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy a felperesek a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatban milyen tapasztalatokkal rendelkeztek.
- [62] A másodfokú bíróság a felpereseknek az elsőfokú eljárásban személyesen tett előadását egybevetve a rendelkezésre álló bizonyítékokkal, köztük az alperes alkalmazottainak tanúvallomásával és az okirati bizonyítékokkal, azokat az rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak szerint értékelve arra a meggyőződésre jutott, hogy a felperesek a szerződésnek a jelen határozatban megjelölt kikötései együttesen meghatározott tartalma alapján - az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül - azt számításba vehették, hogy a szerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de nem ismerhették fel azt, hogy a kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan, és azt sem, hogy az a fizetési kötelezettségeikre milyen hatást gyakorol.
- [63] Az EUB C-226/12. számú ítéletében kifejtettek értelmében az egyenlőtlenség eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztó nemzeti jog rendelkezései szerinti jogi helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azoknak a jogoknak a tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti jogszabályok nem írnak elő.
- [64] Az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert az e feltétel hiányában irányadó rPtk. 241. §-a alapján a felpereseknek korlátlan fizetési kötelezettsége nem keletkezhetne. Az rPtk. 241. §-ában

szabályozott igény elvesztése mellett a szerződés a fogyasztóknak nem biztosít egyoldalú, a saját jóvedelmük szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot sem.

- [65] Az rPtk. 241. §-a értelmében nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülmények alapján, hanem akkor is kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, ha a felek a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A perbeli szerződés támadott pontjai a magyar forint és svájci frank mindenféle, a szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét a felperesekre kívánta hárítani. Ez egyben kizárta annak a lehetőségét, hogy a felperesek eredménnyel kérhessék a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatt az rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalták. Mindez sérti a jóhiszeműség követelményét, mert alappal feltételezhető, hogy egyedi meg tárgyalás esetében a fogyasztók ilyen tartalmú szerződési kikötést nem fogadtak volna el.
- [66] A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítéséről szóló feltételek tehát nem világosak és nem érthetőek, továbbá a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek.
- [67] Az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III.2. a) pontjához tartozó indokolás], a deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].
- [68] A felpereseknek a szerződés érvénytelenségének a jogkövetkezményére irányuló, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmére tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a felpereseket megillető jog fennállásáról az rPp. 213. § (3) bekezdése alapján a szerződés tisztességtelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította.
- [69] A szerződés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének alkalmazható jogkövetkezményéről - az EUB C-118/17. számú ítéletében kifejtett szempontokra és a felperesek kérelmére is figyelemmel - az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a felek közötti elszámolásra is kiterjedően. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása során az elsőfokú bíróságnak figyelemmel kell lennie arra, hogy a bíróság a fél által kért jogkövetkezmény helyett az érvénytelenség más jogkövetkezményét is alkalmazhatja, azonban nem alkalmazhat olyan megoldást, amely ellen valamennyi fél tiltakozik.
- [70] Amennyiben az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásával a szerződést érvényessé nyilvánítja, úgy azt kell szem előtt tartania, hogy az érvénytelenség okának megszüntetésével érvényessé nyilvánított szerződés már nem tartalmazhat érvénytelen kikötést. Fogyasztói szerződésben a tisztességtelen kikötések nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve.
- [71] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a szerződés érvénytelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította. A másodfokú bíróság a személyes költségmentesség kedvezményében részesült felperesek fellebbezése folytán feljegyzett fellebbezési illeték összegéből és a felek jogi képviselőinek a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése, a (2) bekezdés a)-b) pontja, az (5) bekezdése és a

(6) bekezdése alapján - a másodfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenységnek megfelelően - meghatározott munkadíjából álló másodfokú perköltséget csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező érdemi határozatában.

- [72] A kereset szerint a felperesek a felek közötti szerződés érvénytelenségére hivatkozással annak jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték a felek közötti elszámolással azzal az eredménnyel, hogy a felperesek fennálló tartozása az alperessel szemben az alperes által nyilvántartott forinttól eltérően forint. A Fővárosi Ítélőtábla a felperesek keresetét az rPp. 3. § (2) bekezdése szerint értelmezte, és megállapította, hogy a kereseti kérelem a szerződés teljes érvénytelenségére hivatkozással a felek közötti elszámolásra is kiterjedő és összecszerűen is megjelölt tartalommal a szerződés érvényessé nyilvánítására, a tartozatlan szolgáltatások pénzbeli elszámolására irányult. A felperesek által kért megállapítás nem tekinthető önálló igénynek, az a pénzbeli elszámolásra irányuló kereset jogcímét képezi. A pertárgyérték megállapítása során ilyenkor azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amely alól a fél - állítása szerint a tartozás részbeni fennmaradása esetén - mentesül. Hasonlóan foglalt állást a Kúria például a Gfv.VII.30.446/2019/3. számú és a Gfv.VII.30.190/2018/2. számú határozataiban is. A konkrét esetben a felperesek kereseti kérelme alapján ez az összeg az alperes által nyilvántartott tartozás (..... forint) és a felperesek által valósnak állított tartozás (..... forint) különbözete, amely forint. Ez egyben az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése és a 40. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési illeték alapja, így a fellebbezési eljárási illeték összege az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján forint.

Záró rész

- [73] A másodfokú bíróság a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése alapján a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el.

, 2020. november 18.

Dr. Koday Zsuzsanna
a tanács elnöke

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
előadó bíró

Dr. Pusztai Anita
bíró